

Soort : Gevelsteen
Naam : **Melkinrichting De Sierkan**
Architect : -
Bouwstijl : -
Perceel : -
Ontwerp/herbouw : -
Ontwerp gevelreliëf : -
Kunstenaar : -
Datering gebouw : 1902
Datering Gevelsteen : -
Oorspronkelijke gevel : Gesloopt 1974

Gevel

Plaats : -
Omschrijving : Grazende Koe
Materiaal : Zandsteen
Afmetingen : ± ... h x br mm
Kwaliteit : Verdwenen
Kenmerken : -
Opgeknapt in : -
Geschiedenis : 1902 – 1970
Zie N-H Archief Jansstraat 40
Gebruikersinformatie ; Plaatsingslijst in band
21.11 nrs.1-13

Gevelsteen

**Klein HOOFDSTUK UIT HET BOEK
Korte geschiedenis van de N.V. Haarlemsche Melkinrichting "De Sierkan".**

**HAARLEMSCHE MELKINRICHTING
 „DE SIERKAN“**

Hoofdkantoor: ZIJLWEG 100-104. Tel. Directie 2535 (Interc.). Tel. Bestellingen 831.
 Hoofd Inrichting: ZIJLWEG, hoek ZIJLSINGEL.
 2de " " OLIESLAGERSLAAN-KONINGINNEWEG.
 Directeurs: A. F. DE BOER JZ.

■ ■ ■ WINKELS : ■ ■ ■

ZIJLWEG 104. Tel. 831. SCHOUWTJESLAAN 57. - 1347. SANTPOORTERSTRAAT, hoek Kleverparkweg. - 1182. KRUISSTRAAT 27. - 2768. GEN. CRONJESTRAAT 5. - 789.	BEKROOND MET HOOGSTE ONDSCHIEDING OP DE NATIONALE EN INTERNAT. LANDBOUW- TENTOONSTELLING. 'S-GRAVENHAGE 1913.	■ ■ ■ WINKELS : ■ ■ ■ BLOEMENDAAL. Bloemendaalscheweg 69. Tel. 1004. ZANDVOORT. Kerkplein 1. Telefoon 46.
---	---	---

Vanaf het begin van de 20ste eeuw vonden er grote veranderingen plaats op de hoek van de Zijlweg met de Zijlsingel. Ze zouden het aanzicht van de stad op deze plaats ingrijpend doen veranderen. In feite zitten we tot vandaag de dag met de stedenbouwkundige erfenis van wat toen (en later) tot stand kwam. Wat het begin van een nieuw tijdperk was betekende tegelijkertijd het einde van een oude. De erven Prévinaire besloten een stuk grond te verkopen waarop Villa Dora was gelegen met nog enkele bouwwerken. De ligging van de villa zal ergens ter hoogte van de huidige Ruychaverstraat zijn geweest. De geschiedenis van de Villa is voornamelijk in nevelen gehuld. We weten dat het een huis van de familie Prévinaire was, maar wanneer het gebouwd is en hoe het er uitzag is tot nu toe onbekend.

In De Gouden Leeuw aan de Zijlstraat vond op 28 december 1901 de openbare veiling plaats van percelen die tot de erfenis van Prévinaire behoorden. Alles werd gekocht door Vlaardingse industrieel de heer Dirk van Heijningen, in opdracht van de Haagse industrieel heer Thomas Jacob Koentz. Deze heer Koentz was één van de oprichters van De Sierkan, dat wil zeggen, de Haarlemse Sierkan. Op 5 april 1902 werd in Den Haag bij notaris G. van Rossem de akte van oprichting van de N.V. Haarlemsche Melkinrichting De Sierkan opgemaakt. Op 20 mei volgde de officiële Koninklijke bewilliging en op 6 juni maakte de Oprechte Haarlemsche Courant bekend dat de statuten waren goedgekeurd.

Bij de oprichting waren een paar interessante personen betrokken. Allereerst de voornoemde Koentz. Hij was een gepensioneerde majoor van de infanterie en directeur van de N.V. 's - Gravenhaagsche Melkinrichting "De Sierkan", een maatschappij die al bestond sinds 1879! Als tweede noemen we de heer Wagenaar Hummelinck, die directeur was van de N.V. Maatschappij Hollandia Hollandsche fabriek van Melkproducten en Voedingsmiddelen te Vlaarding. De taak van de directie en de commissarissen was helder: de voorziening van de bevolking met goede melk- en zuivelproducten en zorgen voor de exploitatie van een financieel gezond bedrijf.

Deze afbeelding laat duidelijk zien dat De Sierkan een omvangrijk gebouwencomplex bezat aan de Zijlweg hoek Zijlsingel. Vandaag de dag is hier de Publieksdienst van de Gemeente Haarlem te vinden, in een modern kantoorgebouw.

Op 9 september 1902 legde president-directeur Wagenaar-Hummelink de eerste steen van de nieuwbouw: een winkel met melksalon, kantoren, en een overdekte parkeerruimte voor auto's. Erboven kwamen drie woningen.

Het werk werd uitgevoerd door de Utrechtse aannemer G. van Rassel, voor aanvankelijk een bouwsom van Hfl 81.270,00. De Haarlemmer A.H. Kater mocht voor ruim acht duizend gulden het schilderwerk voor zijn rekening nemen. Toch liep de totale bouwsom van Hfl 99.000,00 behoorlijk uit als gevolg van langdurige stakingen in de bouw naar niet minder dan Hfl 107.000,00. De industriële bouwdelen bestonden uit laboratoria, lokalen voor sterilisatie en pasteurisatie, melkontvangstruimten met koelkamers, een karn- en centrifuge lokaal, een kaasmakerij, een machine- en ketelhuis, een pekelkelder voor de kaas en een boterkelder, een kaaspakhuis, een schaftlokaal, een paardenstal en magazijnen.

Vanaf 15 mei 1903 werd er voor het eerst in de Haarlemse melkfabriek geproduceerd! De oprichters waren van mening dat het kostelijke voedingsmiddel melk een eerste klas behandeling verdiende in een voor die tijd hyper modern gebouw. Het was het begin van de mechanische- en industriële verwerking van melk tot diverse soorten zuivelproducten in Haarlem.

Al snel kreeg De Sierkan een eigen boerderij: "Oosterhout", gelegen in de Haarlemmerhout. Op de 8ha weiland werden 9 koeien met een waarde van Hfl 2.510,14 en 2 geiten met een waarde van slechts Hfl 17,75 geweid. De melk van deze boerderij werd onder bijzonder hygiënische omstandigheden gewonnen en stond onder scherp medisch toezicht. De hoenderen leverden bovendien eieren en er kwam een melktuin waar men zich op zonnige zomerse dagen aangenaam kon verpozen! De speciaal gewonnen melk, van TBC-vrije koeien, werd als zogenaamde "Kindermelk" in de handel gebracht. Na 1910 werd de "Cruquius-boerderij" in de Haarlemmermeer ook aan het eigen bezit van De Sierkan toegevoegd.

De Sierkan had in de Haarlemmerhout een eigen boerderij, "Oosterhout" waar eigen koeien en geiten voor melk zorgden.

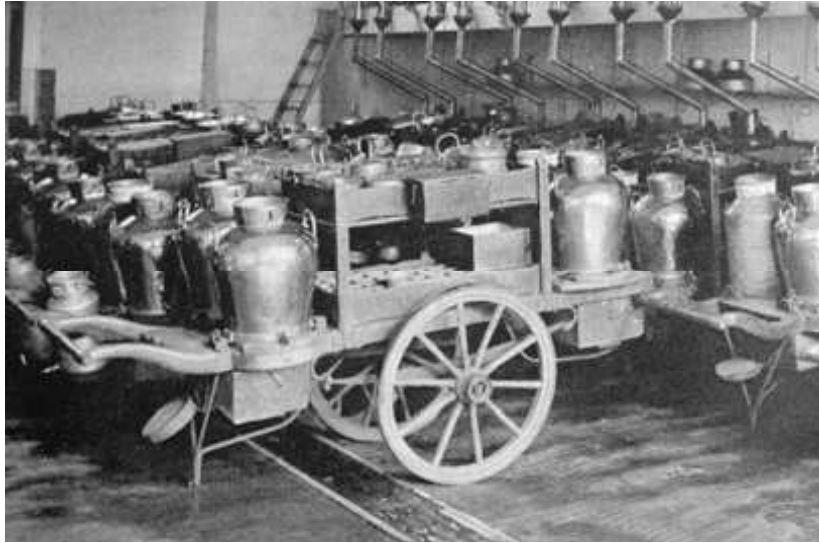
Een eigen uitvinding uit 1904 zorgde ervoor dat er 24 flessen tegelijk en automatisch konden worden gevuld! Vullen, sluiten en pasteuriseren vergde verder nog veel afhandelingen: 9 man met een vulsnelheid van 2000 flessen per uur. De beugels moesten met de hand gesloten worden en de flessen daarna van een sluitingsetiket voorzien. In vergelijking daarmee gebeurde het in 1962 heel anders: 28.500 flessen werden geheel automatisch gevuld en met capsules gesloten, pasteurisatie vond plaats vóór het vullen. Dat aantal gold per uur! De productie omvatte in 1962 de volgende zuivelproducten: dagmelk, yoghurt, room, karnmelk, chocolademelk, pappen en vla's. Per dag werden er 225.000 stuks zuivelproducten verwerkt!

In 1904 kon De Sierkan dankzij een eigen uitvinding 24 flessen tegelijk vullen met melk. De beugeldoppen moesten met de hand worden gesloten. Negen man vulden op deze manier 2000 flessen per uur.

In 1903 begon men met het bezorgen van de melk met behulp van een blespaard, een bruine ruin, een schimmelruin en nog twee paarden; in 1914 stonden er 17 paarden op stal! De houten handkarretjes met de karakteristieke koperen bussen erop (die dagelijks gepoetst moesten worden), verdwenen in de loop van de tijd uit het Haarlemse

straatbeeld. Ze werden vervangen door met benzine en elektromotoren uitgeruste bezorgwagens, waarvan het merk Spykstaal bij veel wijkbewoners bekend zal voorkomen. In het grote hoofdstuk in het boek halen oud wijkbewoners hun herinneringen op aan de Sierkan.

Transportmiddelen anno 1904, houten handkarren met koperen ketels.

Vandaag de dag kunnen we ons amper voorstellen dat de kruising Zijlweg, Kinderhuissingel en Zijlsingel er ooit zo rustig heeft bijgelegen. Rechts de boerderij die stond op de plek waar vandaag de dag Sociëteit Vereeniging staat.

In 1904 nog een bijzonderheid: een glaasje melk drinken in de salon van De Sierkan.

In 1924 begon De Sierkan als eerste bedrijf in Nederland met de mechanische productie van consumptie ijs. Het had de directie nog heel wat moeite gekost om de commissarissen warm te maken om te investeren in deze gekoelde noviteit. Maar het werd een absoluut succes! Op jaarbasis werd er ruim één miljoen liter ijs gemaakt. Van Pasen tot half september werden er in Haarlem 13 miljoen

ijsjes gemaakt! Men kon 23.000 ijsjes per uur maken, hetgeen goed was voor 53.000 arbeidsuren, dat wil zeggen werk voor 35 man personeel. Er waren nogal wat ingrediënten nodig voor de productie van zoveel ijs: 284.000 liter melk; 31.000 kilo boter; 136.000 kilo suiker; 20.000 kilo melkpoeder; 30.000 kilo chocolade. In 1960 werd begonnen met het maken van de zo genoemde Green-Spot ijsjes waarvan er het eerste jaar al meteen 1,7 miljoen werden verkocht. Het jaar erop 4,5 miljoen! Met de productie van de Green-Spot ijsjes werd voorzichtig aansluiting gezocht met de frisdranken sector. Welke Haarlemmer kan zich de witte Sierkan ijskarretjes niet herinneren die bij mooi weer door de Haarlemse straten gingen? De rollen ijs werden omhoog getrokken en vastgehouden door een soort ratel met een heel typisch maar herkenbaar klikkend geluid en met behulp van een ronde schep werd een plak ijs van 10 of van 25 cent afgestoken en tussen twee koekwafeltjes gedaan. En met een beetje geluk en een onvaste hand van de ijscoman kreeg je natuurlijk een ijsjes ter dikte van een kwartje voor de prijs van een duppie! Er werd ook gevochten om de rollen papier waarin het ijs verpakt zat en waar voor een kind nog genoeg op achterbleef om heerlijk af te likken!

In de bijna zeventig jaar van haar Haarlemse bestaan wist De Sierkan zich telkens aan te passen. De dienstbaarheid van het bedrijf aan het algemeen belang stond, naar eigen zeggen, voorop. Het devies van één van de directeuren was: "Met onvermoeide arbeid komt men alles te boven".

Echter, de schaalvergroting waaraan het relatief kleine Sierkan uiteindelijk eind jaren zestig, begin jaren zeventig van de vorige eeuw ten onder ging, kwam het markante bedrijf op zo'n belangrijke hoek in de stad niet te boven. Overnames en fusies moesten tot schaalvergroting leiden in de zuivelsector. Men was niet eens in staat het gebouw te redden, jammerlijk ging het ten onder aan de slopershamer. De emoties over de sloop liepen in 1974 hoog op in Haarlem, getuige de vele reactie in de lokale kranten. En over de nieuwbouw was iedereen het eens: lelijker kon niet!

Sloop van het deel langs de Zijlsingel. Rechts is nog het gebouw van Sociëteit Vereeniging te zien.

WIJKGESCHIEDENIS TE BOEK! "HET GARENKOKERSKWARTIER"

Zijlweg en omgeving

in de bekende reeks: **Haarlemse Miniaturen**
 Uitgeverij SpaarenHout; verschijnt medio 2008

Auteur: **Peter Hammann**
 Bilderdijkstraat 16

Haarlemsche Melkinrichting 'De Sierkan'. De school St. Antonius. In deze school is de school van de Melkinrichting 'De Sierkan'. Nederland circa 1960.

Geac

Alfabetische lijst van titels

➡ Haarlem ; zuivelindustrie (11)

- [60 jaar sierkan Haarlem in wisselend getij : 5 april 1902 - 5 april 1962 / tekst N. Sicken ...](#)
- [Almanak 1903/04, uitgegeven door de Haarlemsche Melkinrichting 'De Sierkan'. - 1903. - 1 ...](#)
- [Briefhoofd van de N.V. Haarlemsche Fabrik van Melkproducten 'De Hafam', Pieter Kiesstraat ...](#)
- [Briefhoofd van zuivelfabriek 'De Landbouw', Spaarnwouderstraat 32-34 te Haarlem. - 1907-19 ...](#)
- [Briefhoofden van de Haarlemsche Melkinrichting De Sierkan, Zijlweg te Haarlem. - 1903-1960 ...](#)
- [Briefhoofden van G. Kranenburg & Zn., stoomroomboterfabriek en melkinrichting, Gedempte Ra ...](#)
- [Circulaire waarin de oprichting bekend wordt gemaakt van de Haarlemsche Melkinrichting 'De ...](#)
- [Haarlemsche melkinrichting 'De Sierkan'. - Haarlem : De Sierkan, \[1915\]. - 22 p. : ill. ; ...](#)
- [De margarinefabriek voorheen Cohen & Van der Laan / door M. de Kadet. - 1928. - ill](#)

1. [Beeldbank Noord-Holland](#)

... Sloop van de **melkinrichting "De Sierkan"** (12); Geschonken in 1980 door B en W (11); Lange Annastraat 40 Geschonken in 1984 door het V.V.V. **Haarlem**. ... www.beeldbank-nh.nl/component/provider/.../dc_contributor - [In cache](#)

2. [Overzicht van waardes uit het veld "uitgever"](#)

Literatuur: C.Ekama, Beleg van **Haarlem**, nr.85. ... 17 (2); Gevaert (2); Gevelsteen in de gevel van **Melkinrichting "De Sierkan"** (2); Grote Houtstraat 144, ... www.beeldbank-nh.nl/component/.../dc_publisher?format... - [In cache](#)

Ston20070815_7358